

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

1 august 2022 *

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Criterii și mecanisme de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională – Articolul 8 alineatul (2) și articolul 27 alineatul (1) – Minor neînsoțit care are o rudă prezentă în mod legal în alt stat membru – Respingere de către acest stat membru a cererii de preluare a minorului – Dreptul la o cale de atac efectivă al minorului menționat sau al rudei respective împotriva acestei decizii – Articolele 7, 24 și 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Interesul superior al copilului”

În cauza C-19/21,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (Tribunalul din Haga, cu sediul în Haarlem, Țările de Jos), prin decizia din 12 ianuarie 2021, primită de Curte la 13 ianuarie 2021, în procedura

I,

S

împotriva

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

CURTEA (Marea Cameră)

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul L. Bay Larsen, vicepreședinte, domnul A. Arabadjiev, doamna K. Jürimäe, domnii C. Lycourgos, I. Jarukaitis și N. Jääskinen, președinți de cameră, domnii M. Ilešič, J.-C. Bonichot (raportor), M. Safjan și A. Kumin, doamna M. L. Arastey Sahún, domnii M. Gavalec și Z. Csehi și doamna O. Spineanu-Matei, judecători,

avocat general: domnul N. Emiliou,

grefier: doamna M. Ferreira, administratoare principală,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 11 ianuarie 2022,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru I și S, de N. C. Blomjous și A. Hoftijzer, advocaten;

* Limba de procedură: neerlandeza.

- pentru guvernul neerlandez, de K. Bulterman, H. S. Gijzen și P. Huurnink, în calitate de agenți;
- pentru guvernul belgian, de M. Jacobs și M. Van Regemorter, în calitate de agenți;
- pentru guvernul elen, de M. Michelogiannaki, în calitate de agent;
- pentru guvernul francez, de A.-L. Desjonquères și D. Dubois, în calitate de agenți;
- pentru guvernul elvețian, de S. Lauper, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de A. Azema, C. Cattabriga și G. Wils, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 7 aprilie 2022,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) și a articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (JO 2013, L 180, p. 31, denumit în continuare „Regulamentul Dublin III”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între I și S, resortisanți egipteni, pe de o parte, și Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (secretarul de stat pentru justiție și securitate, Țările de Jos) (denumit în continuare „secretarul de stat”), pe de altă parte, în legătură cu refuzul acestuia din urmă de a accepta cererea autorităților elene de preluare a lui I.

Cadrul juridic

- 3 Considerentele (4), (5), (9), (13), (14), (16), (19) și (39) ale Regulamentului Dublin III au următorul cuprins:
  - „(4) Concluziile [reuniunii speciale a Consiliului European care a avut loc la Tampere la 15 și la 16 octombrie 1999] exprimă de asemenea faptul că [sistemul european comun de azil (SECA)] ar trebui să includă, pe termen scurt, o metodă clară și operațională pentru determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil.
  - (5) O astfel de metodă ar trebui să se întemeieze pe criterii obiective și echitabile atât pentru statele membre, cât și pentru persoanele în cauză. Ar trebui, în principiu, să facă posibilă determinarea rapidă a statului membru responsabil, astfel încât să se garanteze accesul efectiv la procedurile pentru acordarea protecției internaționale și să nu compromită obiectivul prelucrării rapide a cererilor de protecție internațională.

[...]

(9) Pe baza rezultatelor evaluărilor întreprinse cu privire la punerea în aplicare a instrumentelor din prima etapă, este oportun, în acest stadiu, să se confirme principiile care stau la baza Regulamentului (CE) nr. 343/2003 [al Consiliului din 18 februarie 2003 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe (JO 2003, L 50, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 56)], efectuând, în același timp, îmbunătățirile necesare, pe baza experienței acumulate, privind eficacitatea sistemului de la Dublin și protecția oferită solicitanților în temeiul respectivului sistem. [...]

[...]

(13) În conformitate cu Convenția din 1989 a Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului și cu [carta], interesul superior al copilului ar trebui să primeze în aplicarea de către statele membre a prezentului regulament. [...]

(14) În conformitate cu Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și cu [carta], respectul pentru viața de familie ar trebui să primeze în aplicarea de către statele membre a prezentului regulament.

[...]

(16) Pentru a asigura respectarea deplină a principiului unității familiei și a interesului superior al copilului, existența unei relații de dependență între solicitant și un copil, frate sau soră ori părinte al acestuia, pe motiv de graviditate sau maternitate a solicitantului, de stare a sănătății sau de vârstă înaintată, ar trebui să devină un criteriu obligatoriu de responsabilitate. În cazul în care solicitantul este un minor neînsoțit, prezența, pe teritoriul unui alt stat membru, a unui membru al familiei sau a unei rude care pot avea grijă de acesta ar trebui să devină, de asemenea, criteriu obligatoriu de responsabilitate.

[...]

(19) În vederea garantării protecției efective a drepturilor persoanelor vizate, ar trebui stabilite garanții juridice și dreptul la o cale de atac eficientă în ceea ce privește deciziile legate de transferurile către statul membru responsabil în conformitate, în special cu drepturile recunoscute la articolul 47 din [cartă]. Pentru a se asigura respectarea dreptului internațional, dreptul la o cale de atac eficientă împotriva unor astfel de decizii ar trebui să cuprindă atât examinarea aplicării prezentului regulament, cât și a situației de drept și de fapt din statul membru către care solicitantul este transferat.

[...]

(39) Prezentul regulament respectă drepturile fundamentale și principiile care sunt recunoscute în special de [cartă]. În special, prezentul regulament urmărește să asigure respectarea deplină a dreptului de azil garantat de articolul 18 din cartă, precum și a drepturilor recunoscute în temeiul articolelor 1, 4, 7, 24 și 47 din cartă. Prin urmare, prezentul regulament ar trebui să fie aplicat în consecință.”

4 Articolul 1 din acest regulament, intitulat „Obiectul”, prevede:

„Prezentul regulament stabilește criteriile și mecanismele de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele

membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (denumit în continuare «statul membru responsabil».)”

5 Articolul 2 din regulamentul menționat, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentului regulament:

[...]

(b) «cerere de protecție internațională» înseamnă o cerere de protecție internațională, astfel cum este definită la articolul 2 litera (h) din Directiva 2011/95/UE [a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9)];

[...]

(d) «examinarea unei cereri de protecție internațională» înseamnă orice măsură de examinare, decizie sau hotărâre pronunțată cu privire la o cerere de protecție internațională de către autoritățile competente în conformitate cu Directiva 2013/32/UE [a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale (JO 2013, L 180, p. 60)] și cu Directiva 2011/95/UE cu excepția procedurilor de determinare a statului membru responsabil în conformitate cu prezentul regulament;

[...]

(g) «membri de familie» înseamnă, în măsura în care familia exista deja în țara de origine, următorii membri de familie ai solicitantului care sunt prezenți pe teritoriul statelor membre:

[...]

– atunci când solicitantul este minor și necăsătorit, tatăl, mama sau alt adult responsabil de acesta fie în temeiul legii, fie în temeiul practicii din statul membru în care este prezent adultul;

[...]

(h) «rudă» înseamnă sora sau fratele mamei sau tatălui solicitantului, aflați la vârstă adultă, sau bunicul sau bunica solicitantului care sunt prezenți pe teritoriul unui stat membru, indiferent dacă solicitantul este născut din căsătorie sau în afara căsătoriei sau adoptat, în conformitate cu definiția din dreptul național;

(i) «minor» înseamnă un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid sub vârsta de 18 ani;

(j) «minor neînsoțit» înseamnă un minor care sosește pe teritoriul statului membru neînsoțit de un adult responsabil pentru el în temeiul legii sau al practicii din statul membru în cauză și atât timp cât acesta nu este luat în întreținere efectiv de un astfel de adult; sunt incluși minorii care sunt lăsați neînsoțiți după ce au intrat pe teritoriul statelor membre;

[...]”

- 6 Potrivit articolului 5 din același regulament, intitulat „Interviul individual”:

„(1) Pentru a facilita procesul de determinare a statului membru responsabil, statul membru care îndeplinește procedura de determinare a statului membru responsabil organizează un interviu individual cu solicitantul. Interviul permite, de asemenea, înțelegerea corespunzătoare a informațiilor oferite solicitantului în conformitate cu articolul 4.

[...]

(6) Statul membru care realizează interviul individual elaborează un rezumat scris al acestuia care conține cel puțin principalele informații furnizate de către solicitant în cadrul interviului. Acest rezumat se poate prezenta fie sub formă de raport, fie ca formular standard. Statul membru se asigură că solicitantul și/sau consilierul juridic sau alt tip de consilier care îl reprezintă pe solicitant au acces la rezumat în timp util.”

- 7 Articolul 6 din Regulamentul Dublin III, intitulat „Garanții acordate minorilor”, prevede:

„(1) Interesul superior al copilului reprezintă elementul fundamental pentru statele membre în ceea ce privește toate procedurile prevăzute de prezentul regulament.

[...]

(3) Pentru evaluarea interesului superior al copilului, statele membre cooperează strâns între ele și țin cont, în special, de următorii factori:

(a) posibilitățile de reîntregire a familiei;

[...]

(4) În scopul aplicării articolului 8, statul membru în care minorul neînsoțit a depus cererea de protecție internațională întreprinde, cât mai curând posibil, acțiunile corespunzătoare pentru a identifica membrii de familie, frații, surorile sau rudele minorului neînsoțit aflați pe teritoriul statelor membre, protejând, în același timp, interesul superior al copilului.

[...]”

- 8 Capitolul III din acest regulament, intitulat „Criterii de determinare a statului membru responsabil”, cuprinde articolele 7-15 din acesta.

- 9 Articolul 8 alineatele (1)-(4) din regulamentul menționat, intitulat „Minorii”, prevede:

„(1) În cazul în care solicitantul este un minor neînsoțit, statul membru responsabil este acela unde un membru de familie sau un frate sau o soră a minorului neînsoțit se află în mod legal, cu condiția ca acest lucru să fie în interesul superior al minorului. În cazul în care solicitantul este un minor căsătorit al cărui soț/a cărui soție nu este prezent(ă) în mod legal pe teritoriul statelor membre, statul membru responsabil este acela unde tatăl, mama sau un alt adult responsabil de minor fie în temeiul legii, fie în temeiul practicii din acel stat membru, sau sora sau fratele acestuia sunt prezenți în mod legal.

- (2) În cazul în care solicitantul este un minor neînsoțit care are o rudă prezentă în mod legal în alt stat membru și dacă se stabilește, pe baza unei examinări individuale, că ruda poate avea grijă de el, respectivul stat membru reunește minorul cu ruda sa și este statul membru responsabil, cu condiția ca acest lucru să fie în interesul superior al minorului.
- (3) Când membrii de familie, frații, surorile sau rudele, astfel cum sunt menționați la alineatele (1) și (2), locuiesc în mai multe state membre, statul membru responsabil este stabilit în funcție de ceea ce este în interesul superior al minorului neînsoțit.
- (4) În absența unui membru de familie, a unui frate, unei surori sau a unei rude, astfel cum sunt menționați la alineatele (1) și (2), statul membru responsabil este acela în care minorul neînsoțit și-a prezentat cererea de protecție internațională, cu condiția ca acest lucru să fie în interesul superior al minorului.”
- 10 Articolul 9 din același regulament, intitulat „Membrii de familie care beneficiază de protecție internațională”, prevede:
- „În cazul în care solicitantul are un membru de familie, indiferent dacă familia s-a format anterior în țara de origine, căruia i-a fost permis să își aibă reședința în calitate de beneficiar de protecție internațională într-un stat membru, acel stat membru este responsabil de examinarea cererii de protecție internațională, cu condiția ca persoanele în cauză să își fi exprimat în scris dorința în acest sens.”
- 11 Articolul 10 din Regulamentul Dublin III, intitulat „Membrii de familie care solicită protecție internațională”, prevede:
- „În cazul în care solicitantul are un membru de familie într-un stat membru a cărui cerere de protecție internațională în respectivul stat membru nu a făcut încă obiectul unei prime decizii pe fond, statul membru în cauză este responsabil de examinarea cererii de protecție internațională, cu condiția ca persoanele în cauză să-și fi exprimat în scris dorința în acest sens.”
- 12 Articolul 21 din acest regulament, intitulat „Prezentarea unei cereri de preluare”, prevede la alineatul (1):
- „Atunci când un stat membru în care s-a prezentat o cerere de protecție internațională consideră că alt stat membru este responsabil de examinarea cererii, acesta poate, pe cât de repede posibil și în orice caz în termen de trei luni de la data la care a fost prezentată cererea în sensul articolului 20 alineatul (2), cere celui alt stat membru să preia solicitantul.
- [...]
- Atunci când cererea de preluare a unui solicitant nu este prezentată în termenele prevăzute la primul [...] paragraf, responsabilitatea pentru examinarea cererii de protecție internațională aparține statului membru în care s-a prezentat cererea.”
- 13 Articolul 27 din regulamentul menționat, intitulat „Căi de atac”, prevede la alineatul (1):
- „Solicitantul [...] are dreptul la o cale eficientă de atac, sub forma unui apel sau unei revizuirii, în fapt și în drept, împotriva unei decizii de transfer în fața unei instanțe naționale.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 14 La 23 decembrie 2019, I, resortisant egiptean, fiind încă minor, a depus o cerere de protecție internațională în Grecia. Cu ocazia cererii sale, el și-a exprimat dorința de a fi reunit cu S, unchiul său, resortisant egiptean și el, care avea reședința legală în Țările de Jos și care își dăduse acordul în această privință.
- 15 La 10 martie 2020, autoritățile elene au depus la autoritățile neerlandeze o cerere de preluare a lui I, întemeiată pe articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III, având în vedere că o rudă a persoanei în cauză, în sensul articolului 2 litera (h) din acest regulament, era prezentă în mod legal în Țările de Jos și putea avea grijă de aceasta.
- 16 La 8 mai 2020, secretarul de stat a respins această cerere pentru motivul că identitatea lui I și, prin urmare, pretinsa legătură de rudenie cu S nu puteau fi stabilite.
- 17 La 28 mai 2020, autoritățile elene au formulat o cerere de reexaminare în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1560/2003 din 2 septembrie 2003 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 343/2003 (JO 2003, L 222, p. 3, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 140). Această cerere a fost respinsă la 11 iunie 2020.
- 18 La rândul lor, I și S au contestat de asemenea la secretarul de stat decizia de respingere a cererii de preluare.
- 19 La 26 iunie 2020, secretarul de stat a respins această contestație ca fiind vădit inadmisibilă, pentru motivul că Regulamentul Dublin III nu prevede posibilitatea solicitanților de protecție internațională de a contesta decizia de respingere a unei cereri de preluare.
- 20 Tot la 26 iunie 2020, I și S au sesizat rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (Tribunalul din Haga, cu sediul în Haarlem, Țările de Jos) cu o acțiune în anulare împotriva acestei decizii, în cadrul căreia au susținut în esență că dispuneau fiecare de dreptul de a formula o astfel de acțiune în justiție în temeiul articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III.
- 21 În aceste condiții, rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (Tribunalul din Haga, cu sediul în Haarlem) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
  - „1) Articolul 27 din [Regulamentul Dublin III] trebuie interpretat în sensul că acesta obligă statul membru solicitat, în mod individual sau coroborat cu articolul 47 din cartă, să prevadă pentru solicitantul care are reședința în statul membru solicitant și dorește transferul în temeiul articolului 8 (sau al articolului 9 sau 10) din [Regulamentul Dublin III] sau pentru ruda solicitantului prevăzută la articolele 8-10 din [Regulamentul Dublin III] o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judiciare împotriva refuzului cererii de preluare?
  - 2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare și dacă articolul 27 din [Regulamentul Dublin III] nu poate constitui un temei pentru o cale de atac efectivă, articolul 47 din cartă trebuie interpretat, coroborat cu dreptul fundamental la unitatea familiei [extinse] și cu interesul superior al copilului [astfel cum sunt prevăzute la articolele 8-10 și în considerentul (19) al Regulamentului Dublin III], în sensul că acesta obligă statul membru solicitat să prevadă pentru solicitantul care are reședința în statul membru solicitant și dorește

transferul în temeiul articolelor 8-10 din [Regulamentul Dublin III] sau pentru ruda solicitantului prevăzută la articolele 8-10 din [Regulamentul Dublin III], o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judiciare împotriva refuzului cererii de preluare?

- 3) În cazul unui răspuns afirmativ la prima și la a doua întrebare, în ce mod și de către care stat membru trebuie comunicate solicitantului sau rudei acestuia decizia de refuz a statului membru solicitat și dreptul de a formula o cale de atac împotriva acesteia?”

Procedura în fața Curții

- 22 Instanța de trimitere a solicitat ca prezenta cauză să fie judecată potrivit procedurii preliminare de urgență, în temeiul articolului 107 și următoarelor din Regulamentul de procedură al Curții. La 27 ianuarie 2021, Curtea a decis, la propunerea judecătorului raportor, după ascultarea avocatului general, că nu era necesar să se admită această cerere, printre altele pentru motivul că I, care a devenit major la 5 noiembrie 2020, nu era privat de libertate.
- 23 Totuși, președintele Curții a decis, la 9 septembrie 2021, judecarea acestei cauze cu prioritate, în temeiul articolului 53 alineatul (3) din Regulamentul de procedură.

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

- 24 În cadrul primei și al celei de a doua întrebări, instanța de trimitere face referire la un solicitant care dorește să fie transferat în temeiul articolului 8 din Regulamentul Dublin III sau al articolelor 9 și 10 din acesta, precum și la o rudă, pe care o consideră vizată de aceleași articole.
- 25 Din decizia de trimitere reiese însă că cererea de preluare în discuție în litigiul principal privește un solicitant de protecție internațională, resortisant al unei țări terțe, care are reședința în statul membru solicitant și care, la data depunerii cererii sale, era un minor neînsoțit în sensul articolului 2 litera (j) din Regulamentul Dublin III, această dată fiind decisivă pentru calificarea unui solicitant drept „minor” în scopul aplicării regulamentulului menționat (a se vedea prin analogie Hotărârea din 12 aprilie 2018, A și S, C-550/16, EU:C:2018:248, punctul 64). Acest solicitant dorește să fie reunit cu o persoană despre care pretinde că este unchiul său și care are reședința în statul membru solicitat.
- 26 În această privință trebuie arătat că unchiul unui solicitant minor, cu excepția cazului în care este responsabil de minor în temeiul dreptului sau al practicii din statul membru în care este prezent unchiul respectiv, face parte din rândul „rudelor” acestui solicitant, în sensul articolului 2 litera (h) din Regulamentul Dublin III, iar nu din rândul membrilor săi de familie, în sensul articolului 2 litera (g) din acest regulament.
- 27 Or, în cadrul articolului 8 din Regulamentul Dublin III, care precizează criteriile de determinare a statului membru responsabil în ceea ce privește solicitantul de protecție internațională minor neînsoțit, o asemenea situație este reglementată la alineatul (2) al acestui articol, iar autoritățile elene au solicitat autorităților neerlandeze să îl preia pe I tocmai în temeiul acestei dispoziții.

- 28 În plus, nu par relevante pentru litigiul principal articolul 9 sau articolul 10 din Regulamentul Dublin III, care se referă la prezența într-un stat membru a unor membri de familie ai solicitantului care beneficiază de protecție internațională sau, respectiv, a unor membri de familie care sunt ei înșiși solicitanți de protecție internațională.
- 29 În aceste condiții, prima și a doua întrebare trebuie examinate limitând această analiză la situația în care cererea de preluare s-a întemeiat pe articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III.

Cu privire la prima și la a doua întrebare

- 30 Prin intermediul primei și al celei de a doua întrebări, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III coroborat cu articolul 47 din cartă trebuie interpretat în sensul că impune statului membru căruia i-a fost adresată o cerere de preluare, întemeiată pe articolul 8 alineatul (2) din acest regulament, să confere dreptul la o cale de atac jurisdicțională împotriva deciziei sale de refuz minorului neînsoțit, în sensul articolului 2 litera (j) din regulamentul menționat, care solicită protecție internațională sau rudei acestui minor în sensul articolului 2 litera (h) din același regulament sau dacă, în caz contrar, un asemenea drept la o cale de atac este conferit în mod direct de articolul 47 din cartă coroborat cu articolul 7 și cu articolul 24 alineatul (2) din aceasta.
- 31 Potrivit articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, solicitantul de protecție internațională are dreptul la o cale eficientă de atac, sub forma unui apel sau a unei revizuirii, în fapt și în drept, împotriva unei decizii de transfer, în fața unei instanțe naționale.
- 32 Deși este adevărat că, pe baza unei interpretări literale, această dispoziție pare să acorde un drept la o cale de atac solicitantului de protecție internațională numai pentru a contesta o decizie de transfer, modul de redactare a acestei dispoziții nu exclude totuși posibilitatea ca dreptul la o cale de atac să fie acordat solicitantului minor neînsoțit și pentru a contesta decizia de respingere a unei cereri de preluare întemeiată pe articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III.
- 33 În plus, trebuie amintit că, în conformitate cu o jurisprudență constantă a Curții, normele dreptului derivat al Uniunii trebuie să fie interpretate și aplicate cu respectarea drepturilor fundamentale (Hotărârea din 10 august 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punctul 60).
- 34 De altfel, trebuie arătat că considerentul (39) al Regulamentului Dublin III subliniază importanța pe care legiuitorul Uniunii o acordă respectării depline a drepturilor fundamentale recunoscute, printre altele, la articolele 7, 24 și 47 din cartă și afirmă că acest regulament „ar trebui [...] aplicat în mod corespunzător”.
- 35 În aceste condiții, este necesar să se țină seama nu numai de formularea articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, ci și de obiectivele, de economia generală și de contextul său și în special de evoluția pe care a cunoscut-o în sistemul din care face parte pentru a stabili dacă această dispoziție, interpretată în lumina articolelor 7, 24 și 47 din cartă, impune existența unei căi de atac împotriva unei asemenea decizii de refuz de preluare.
- 36 În această privință trebuie amintit că articolul 47 primul paragraf din cartă prevede că orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de

acest articol. Acestui drept îi corespunde obligația impusă statelor membre la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE de a stabili căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii [Hotărârea din 6 octombrie 2020, État luxembourgeois (Dreptul la o cale de atac împotriva unei cereri de informații în materie fiscală), C-245/19 și C-246/19, EU:C:2020:795, punctul 47].

- 37 În ceea ce privește sistemul de azil, din jurisprudența Curții rezultă că, în cadrul Regulamentului Dublin III, legiuitorul Uniunii nu s-a limitat să instituie norme care guvernează numai relațiile dintre statele membre, în vederea determinării statului membru responsabil, ci a decis să includă solicitanții de azil în acest proces, obligând statele membre să îi informeze cu privire la criteriile de responsabilitate și să le ofere ocazia de a furniza informațiile care permit aplicarea corectă a acestor criterii, precum și asigurându-le un drept la o cale de atac efectivă împotriva deciziei de transfer luate eventual la finele procedurii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iunie 2016, Ghezelbash, C-63/15, EU:C:2016:409, punctul 51).
- 38 Curtea a precizat că, în ceea ce privește obiectivele vizate de Regulamentul Dublin III, din considerentul (9) reiese că acest regulament, confirmând în același timp principiile pe care se întemeia regulamentul anterior, și anume Regulamentul nr. 343/2003, vizează să aducă îmbunătățirile necesare, în lumina experienței, nu numai eficacității sistemului de la Dublin, ci și protecției acordate solicitanților, aceasta fiind asigurată în special prin protecția jurisdicțională de care beneficiază (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iunie 2016, Ghezelbash, C-63/15, EU:C:2016:409, punctul 52).
- 39 Curtea a adăugat că o interpretare restrictivă a întinderii căii de atac prevăzute la articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III ar fi, printre altele, susceptibilă să se opună realizării acestui obiectiv, prin lipsirea de efect util a celorlalte drepturi consacrate de acest regulament în beneficiul solicitantului de azil. Astfel, obligațiile prevăzute la articolul 5 din regulamentul menționat, de a oferi solicitanților de azil ocazia de a furniza informațiile care să permită aplicarea corectă a criteriilor de responsabilitate fixate prin același regulament și de a asigura accesul acestor solicitanți la rezumatele interviurilor realizate în acest scop, ar risca să fie lipsite de efect util dacă s-ar exclude posibilitatea ca o aplicare eronată a acestor criterii, eventual care nu ține seama de informațiile furnizate de solicitanții respectivi, să facă obiectul unui control jurisdicțional (Hotărârea din 7 iunie 2016, Ghezelbash, C-63/15, EU:C:2016:409, punctul 53).
- 40 Curtea a concluzionat astfel că articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, analizat în lumina considerentului (19) al acestuia, trebuie să fie interpretat în sensul că un solicitant de azil poate să invoce, în cadrul unei căi de atac exercitate împotriva unei decizii de transfer luate în privința sa, aplicarea eronată a unui criteriu de responsabilitate prevăzut în capitolul III din regulamentul menționat, referitor la criteriile de determinare a statului membru responsabil (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iunie 2016, Ghezelbash, C-63/15, EU:C:2016:409, punctul 61 și dispozitivul).
- 41 Or, protecția jurisdicțională a unui solicitant minor neînsoțit nu poate varia, în ceea ce privește respectarea criteriului obligatoriu de responsabilitate care figurează la articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III, după cum acest solicitant face obiectul unei decizii de transfer, luată de statul membru solicitant, sau al unei decizii prin care statul membru solicitat respinge cererea de preluare a solicitantului menționat.

- 42 Astfel, la fel ca în cazul unei decizii de transfer, o asemenea decizie de refuz de preluare poate aduce atingere dreptului care îi este conferit minorului neînsoțit la articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III de a fi reunit cu o rudă care poate avea grijă de el, în scopul examinării cererii sale de protecție internațională. Prin urmare, în ambele cazuri, minorului în cauză trebuie să i se permită să formuleze o cale de atac pentru a invoca încălcarea dreptului menționat, în conformitate cu articolul 47 primul paragraf din cartă și cu jurisprudența evocată la punctul 36 din prezenta hotărâre.
- 43 Astfel, este cert că în speță, în conformitate cu articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, în ipoteza în care I, după sosirea sa în Grecia, s-ar fi deplasat în Țările de Jos și ar fi prezentat cererea sa de protecție internațională în acest din urmă stat membru, iar nu în Grecia, iar autoritățile elene ar fi acceptat preluarea lui I în calitate de stat membru în care acesta a intrat prima dată, persoana în cauză ar fi avut în mod incontestabil dreptul de a formula o cale de atac jurisdicțională împotriva deciziei de transfer adoptate de autoritățile neerlandeze, întemeiată pe împrejurarea că una dintre rudele sale avea reședința în Țările de Jos.
- 44 Într-o asemenea ipoteză, această persoană interesată ar putea invoca în mod util încălcarea dreptului de care beneficiază în calitate de minor neînsoțit în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III, în timp ce, după cum a arătat domnul avocat general la punctele 70 și 87 din concluzii, solicitantul care rămâne în statul membru de intrare și depune acolo cererea sa de protecție internațională ar fi privat de o asemenea posibilitate, din moment ce în această situație nu este adoptată nicio decizie de transfer.
- 45 Rezultă că, pentru a putea invoca o încălcare a dreptului conferit de articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III și pentru a beneficia astfel de protecția efectivă a drepturilor sale pe care regulamentul, conform considerentului (19) al acestuia, urmărește să o instaureze, un solicitant minor neînsoțit trebuie să poată formula o cale de atac jurisdicțională, în temeiul articolului 27 alineatul (1) din regulamentul menționat, nu numai în ipoteza în care statul membru solicitant adoptă o decizie de transfer, ci și în ipoteza în care statul membru solicitat refuză să preia persoana în cauză.
- 46 O asemenea interpretare se impune cu atât mai mult cu cât, după cum a arătat domnul avocat general la punctele 52-56 din concluzii, articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III urmărește să asigure respectarea deplină a drepturilor fundamentale ale minorilor neînsoțiți, garantate la articolele 7 și 24 din cartă.
- 47 Desigur, dreptul Uniunii, și în special articolul 7 din cartă, care recunoaște dreptul la respectarea vieții private sau de familie, nu consacră, în general, un drept la unitatea familiei extinse. Totuși, în măsura în care acest articol 7 trebuie să fie coroborat cu obligația de a considera primordial interesul superior al copilului în toate acțiunile referitoare la copii, enunțată la articolul 24 alineatul (2) din cartă [a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iulie 2020, *État belge (Reîntregirea familiei – Copil minor)*, C-133/19, C-136/19 și C-137/19, EU:C:2020:577, punctul 34], precum și la articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, interesul pe care îl poate avea un solicitant minor neînsoțit de a fi reunit cu membri ai familiei sale extinse în scopul examinării cererii sale de protecție internațională trebuie considerat ca fiind protejat de aceste dispoziții. În acest context, trebuie amintit de asemenea că, astfel cum se subliniază în considerentul (13) al acestui regulament, minorii neînsoțiți necesită, având în vedere vulnerabilitatea lor deosebită, garanții procedurale specifice. Pe de altă parte, deși, în conformitate cu articolul 8 alineatul (2) din regulamentul menționat, desemnarea statului membru în care este prezentă ruda solicitantului minor neînsoțit ca stat membru responsabil

este supusă condiției ca aceasta să fie „în interesul superior al minorului”, din cuprinsul acestei dispoziții, din considerentele (14) și (16), precum și din articolul 6 alineatul (3) litera (a) și alineatul (4) din același regulament rezultă că respectarea vieții de familie și în special posibilitatea unui minor neînsoțit de a fi reunit cu o rudă care poate avea grijă de el pe durata examinării cererii sale este, în principiu, în interesul superior al copilului (a se vedea prin analogie Hotărârea din 23 ianuarie 2019, M.A. și alții, C-661/17, EU:C:2019:53, punctul 89).

- 48 În plus, potrivit articolului 24 alineatul (1) din cartă, copiii au dreptul la protecția și îngrijirile necesare pentru asigurarea bunăstării lor, precizându-se totodată că opinia lor se ia în considerare în problemele care îi privesc, în funcție de vârsta și de gradul lor de maturitate.
- 49 Prin urmare, minorul neînsoțit care solicită protecție internațională trebuie să se poată prevala în justiție de drepturile care îi sunt conferite de articolul 7 și de articolul 24 alineatul (2) din cartă, precum și de articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III pentru a contesta, în drept și în fapt, decizia de respingere a unei cereri de preluare precum cea în discuție în litigiul principal.
- 50 În schimb, în ceea ce o privește pe ruda solicitantului, în sensul articolului 2 litera (j) din Regulamentul Dublin III, care are reședința în statul membru solicitat, trebuie arătat că articolul 27 alineatul (1) din acest regulament nu îi conferă dreptul la o cale de atac. În plus, nici articolul 7 sau articolul 24 alineatul (2) din cartă și nici articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III nu îi conferă acesteia drepturi pe care le-ar putea invoca în justiție împotriva unei astfel de decizii de respingere, așa încât ruda respectivă nu poate nici să deducă un drept la o cale de atac împotriva unei asemenea decizii numai în temeiul articolului 47 din cartă.
- 51 Trebuie respins totodată argumentul guvernului francez potrivit căruia instanța sesizată cu o cale de atac împotriva unei decizii de respingere a unei cereri de preluare ar dispune doar de competențe foarte limitate, pentru motivul că, în cvasitotalitatea cazurilor, nu ar putea decât să constate expirarea termenelor prevăzute la articolul 21 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III și ar fi obligată, în temeiul celui de al treilea paragraf al acestui alineat (1), să confirme transferul de drept al responsabilității examinării cererii de azil către statul membru în care a fost depusă cererea de protecție internațională.
- 52 Astfel, pe de o parte, contrar celor susținute de guvernul menționat, acest argument nu își găsește niciun temei în Hotărârea din 26 iulie 2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587), întrucât în acea hotărâre Curtea s-a pronunțat numai cu privire la aspectul dacă un solicitant de protecție internațională poate invoca încălcarea unui termen prevăzut la articolul 21 alineatul (1) din regulamentul amintit.
- 53 Pe de altă parte, în cazul în care cererea de preluare care a condus la refuz a fost introdusă în termenele prevăzute la articolul 21 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, cerința caracterului efectiv al căilor de atac jurisdicționale se opune să nu se acționeze cu toate mijloacele împotriva caracterului eventual nelegal al refuzului de preluare, printre altele pentru motivul că o cale de atac împotriva unei asemenea decizii de refuz ar implica depășirea acestor termene.
- 54 În plus, deși din jurisprudența Curții rezultă că, în cazul minorilor neînsoțiți, trebuie ca procedura pentru determinarea statului membru responsabil să nu se prelungească mai mult decât este necesar, ceea ce presupune ca, în principiu, aceștia să nu fie transferați într-un alt stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 iunie 2013, MA și alții, C-648/11, EU:C:2013:367, punctele 55 și 61), nu este mai puțin adevărat că statele membre sunt obligate să respecte criteriile specifice de determinare a statului membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională a

minorilor, cum sunt cele prevăzute la articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III, care trebuie să fie aplicate în interesul superior al copilului și care urmăresc tocmai să garanteze că acesta este protejat în cadrul procedurii respective. În plus, Curtea a statuat deja, în contextul acestui regulament, că legiuitorul Uniunii nu a înțeles nicidecum să sacrifice protecția jurisdicțională a solicitanților de azil în favoarea cerinței celerității în examinarea cererilor de protecție internațională (Hotărârea din 7 iunie 2016, Ghezelbash, C-63/15, EU:C:2016:409, punctul 57). Această constatare este valabilă în mod special atunci când trebuie să prevaleze garanțiile procedurale specifice prevăzute pentru protecția minorilor neînsoțiți.

- 55 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima și la a doua întrebare că articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III coroborat cu articolele 7, 24 și 47 din cartă trebuie interpretat în sensul că impune statului membru căruia i-a fost adresată o cerere de preluare, întemeiată pe articolul 8 alineatul (2) din acest regulament, să confere dreptul la o cale de atac jurisdicțională împotriva deciziei sale de refuz minorului neînsoțit, în sensul articolului 2 litera (j) din regulamentul menționat, care solicită protecție internațională, însă nu rudei acestui minor, în sensul articolului 2 litera (h) din același regulament.

Cu privire la a treia întrebare

- 56 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se precizeze în ce mod și de către care stat membru trebuie comunicate minorului neînsoțit sau rudei acestuia decizia de respingere a cererii de preluare adresate în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III și dreptul de a formula o cale de atac împotriva acesteia.
- 57 Având în vedere răspunsul dat la prima și la a doua întrebare, nu este necesar să se răspundă la această întrebare în ceea ce o privește pe rudă.
- 58 În plus, în ceea ce îl privește pe minorul neînsoțit însuși, din decizia de trimitere reiese că decizia de respingere a cererii de preluare în discuție în litigiul principal a fost comunicată lui I și că acesta a contestat-o în justiție.
- 59 În consecință, răspunsul la a treia întrebare nu este necesar pentru soluționarea litigiului principal și, prin urmare, nu este necesar să se răspundă la aceasta.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 60 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

Articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid coroborat cu articolele 7, 24 și 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

trebuie interpretat în sensul că:

impune statului membru căruia i-a fost adresată o cerere de preluare, întemeiată pe articolul 8 alineatul (2) din acest regulament, să confere dreptul la o cale de atac jurisdicțională împotriva deciziei sale de refuz minorului neînsoțit, în sensul articolului 2 litera (j) din regulamentul menționat, care solicită protecție internațională, însă nu rudei acestui minor, în sensul articolului 2 litera (h) din același regulament.

Semnături